
Sak nr.: 2015/13881

Styresak: 21/16

Møte: 16/03/16

Forskerutdanningsmelding 2015 – Det medisinsk-odontologiske fakultet

Grunnlagsdokumenter i saken

1. Forsknings, forskerutdannings- og utdanningsmeldinger 2015 – bestilling fra Universitetsdirektørens kontor (2015/13355)
2. Forskerutdanningsmelding for Det medisinsk-odontologiske fakultet 2015 (vedlegg)
3. Instituttene forskerutdanningsmeldinger (vedlegg)

Hva saken gjelder

Forskerutdanningsmeldingen 2015 er fakultetets årlige rapportering til UiB sentralt, og skal inneholde rapportering av aktiviteter for 2015 og prioritering av aktiviteter for 2016. Universitetsledelsen har bedt fakultetene rapportere på følgende punkter:

- Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014 og planer og prioriteringer for 2016.
- Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne.
- Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger).
- Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og ph.d.-kandidatenes deltakelse på internasjonale konferanser/utenlandsopphold (ref. informasjon i fremdriftsrapporter).
- Karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Publisering: Vurdering av publiseringsevne til ph.d.-kandidatene (ref. informasjon i fremdriftsrapportene), samt eksisterende og planlagte tiltak.
- Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Forskerutdanningsmeldingen ble godkjent i Programutvalget for forskerutdanning, 2. mars 2016.

Fakultetsdirektørens merknader

Den samlede rapporteringen for forskning, forskerutdanning og utdanning skal ikke overstige seks sider. Fakultets melding er i stor grad basert på innspill fra instituttene, og det er gjort noen prioriteringer i forskningsledelsen slik at det som er omtalt i størst mulig grad representerer hele fakultetet.

Forslag til vedtak

Fakultetsstyret godkjenner Forskerutdanningsmelding 2015 – Det medisinsk-odontologiske fakultet.

Inger Hjeldnes Senneseth
Fakultetsdirektør

Kaia Nepstad
seniorkonsulent

04.03.2016 /KANE

Vedlegg:

1. Forskerutdanningsmelding for Det medisinsk-odontologiske fakultet 2015 (vedlegg)
2. Instituttene forskerutdanningsmeldinger (vedlegg)

FORSKERUTDANNINGSMELDINGEN 2015 – DET MEDISINSK-ODONTOLOGISKE FAKULTET

I 2015 hadde Det medisinsk-odontologiske fakultet i overkant av 500 aktive doktorgradskandidater og like under 90 forskerlinjestudenter ved utgangen av året. 98 kandidater disputerte i 2015, noe som gir en oppgang på 23 disputerte kandidater sammenlignet med 2014 (75 kandidater). 97 kandidater ble tatt opp til ph.d.-programmet ved fakultetet, noe som er en nedgang på 12 kandidater fra 2014. Som for tidligere år, er forskerutdanningen en viktig del av fakultetets samlede forskningsaktivitet. Det er derfor svært viktig å kvalitetssikre forskerutdanningen i alle ledd for å sikre god gjennomstrømning av ph.d.-kandidater og høy kvalitet på forskningen.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014 og planer og prioriteringer for 2016.

I 2015 arbeidet fakultetet videre med to større prosjekter:

1. Veilederopplæring, da særlig ved opprettelsen av det elektroniske kurset for veiledere. I forbindelse med overgang til ny plattform fra *Mi Side* til *Mitt UiB* arbeider fakultetet for tiden med overføring av kurset til den nye plattformen. Fakultetet samordner imidlertid arbeidet knyttet til veilederopplæring med det arbeidet som foregår på UiB sentralt.
2. Karriereplanlegging, blant annet gjennom å inkludere dette i grunnkurset MEDMET1. Fakultetet planlegger egne seminarer for karriereplanlegging for ph.d.-kandidater på et tidlig stadie i ph.d.-løpet. Her samordner fakultetet imidlertid arbeidet med arbeidet som foregår sentralt på UiB.

Veilederopplæring og karriereplanlegging nevnes også som både prioritering for 2015 og videre for 2016 ved flere av instituttene. Instituttene rapporterer videre at de har nådd de fleste av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014. Blant nevnte prioriteringer for 2016 er tettere oppfølging av kandidater med pliktarbeid, videre arbeid med, og deltakelse i forskerskoler og fortsatt fokus på rekruttering av ph.d.-kandidater.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Instituttene rapporterer om godt samsvar mellom forskningssatsningene og forskerutdanningen. Enkelte institutt nevner økt rekruttering til ph.d.-programmet som målsetting, og mer spesifikt at alle seksjoner ved instituttet skal ha stor og pågående ph.d.-aktivitet. Deltakelse i, og samarbeid mellom forskerskoler nevnes også av flere institutter, hvor flere felles aktiviteter nevnes som en målsetning. Institutt for klinisk odontologi planer om å etablere egen forskerskole er lagt på is grunnet manglende ressurser.

Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne.

Samlet på fakultetet var det en klar oppgang i antall disputaser i 2015 (98) fra 2014 (75). Dette reflekteres også i meldingene fra instituttene: Instituttene melder om at gjennomstrømningen i ph.d.-programmet er god, med høy gjennomføringsgrad. Samtlige institutt melder imidlertid om problemer knyttet til kandidater som ikke fullfører på normert tid. Det kommer videre klart frem i rapportene fra instituttene at årsakene til forsinkelsene er svært ulike fra institutt til institutt. Instituttene melder imidlertid om at kandidatgrupper som er tilbøyelig for forsinkelser skal følges tett som et preventivt tiltak. Instituttene rapporterer dessuten om tett oppfølging med grundige planer for fullføring for kandidater som allerede er blitt forsinket. Fakultetet vil fremover vektlegge oppfølging etter midtveisevaluering og videreutvikle rutinene i forbindelse med denne.

Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger).

I 2015 var det tre underkjenninger, fordelt på to institutt, noe som er likt med 2014. Samtidig er antall innleverte avhandlinger høyere enn i 2014, noe som gir en prosentvis nedgang i antall underkjenninger. Ingen av instituttene rapporterte om 2. gangsunderkjenninger. Samtlige institutter understreker viktigheten av å

synliggjøre for kandidater hvilke kvalitets- og innholdsmessige krav som settes for en doktorgrad. Retningslinjene for krav til en doktorgrad anses som viktig i denne forbindelse.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Som nevnt innledningsvis, er fakultetet i gang med opprettelsen av et (obligatorisk) e-læringskurs for alle veiledere. I tillegg planlegges det årlige veilederseminaret videreført i 2016. Fire av fem institutt nevner et behov for veilederopplæring, og trekker særlig frem det årlige veilederseminaret som et viktig tiltak her. Flere institutt nevner også det forestående e-læringskurset som et viktig og positivt tiltak. Ett institutt anser dagens situasjon som tilfredsstillende, og at det ikke er nødvendig med ytterligere tiltak. Samtlige institutt rapporterer om at alle veiledere informeres om, og oppfordres til å delta på de tilbudene som gis i veilederopplæring. Ett institutt nevner også et ønske om muligheten for å ha to hovedveiledere, med begrunnelse i at det ofte er hensiktsmessig å kombinere en erfaren veileder med en mindre erfaren, da dette vil fremme veilederopplæring av begge. Fakultetet vurderte dette forslaget tidligere i 2015, men holdt likevel fast ved at hensynet til koordinert oppfølging av kandidaten, med et tydelig hovedansvar for veiledning må veie tyngst. Veilederopplæring vil følges opp både på fakultets- og instituttnivå i 2016.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og ph.d.-kandidatenes deltakelse på internasjonale konferanser/utenlandsopphold (ref. informasjon i fremdriftsrapporter).

Fakultetet er synlig og deltar i internasjonale fora for forskerutdanning. Blant annet er fakultetet aktiv i ORPHEUS. Fakultetet ble dessuten tildelt ORPHEUS Label i begynnelsen av 2016. Det er også et tydelig fokus på internasjonalisering ved instituttene, og alle instituttene deltar i en rekke internasjonale samarbeid. Om lag 30 % av kandidatene ved fakultetet er internasjonale og fra 55 ulike land. Samtlige institutt rapporterer dessuten om høy deltakelse på internasjonale konferanser, forskerkurs, utveksling eller forskningsopphold i utlandet, to av instituttene planlegger inngåelse av fellesgrader. Instituttene uttaler at videre internasjonal aktivitet er en prioritet for 2016. Både fakultetet og flere institutt nevner et ønske om at flere kandidater får muligheten til å ta et forskningsopphold i utlandet. Av økonomiske årsaker er ikke dette alltid gjennomførbart. Det finnes imidlertid muligheter for økt internasjonal rekruttering/aktivitet gjennom f.eks. EUs Marie Curie-program og Erasmus+ opplegg. Fakultetet har pr. d.d. dårlig oversikt over utreisende kandidater. Dette anses som uheldig og fakultet vil arbeide for å finne gode rutiner for bedre oversikt her.

Karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Karriereplanlegging nevnes kort i grunnkurset for ph.d.-kandidater, MEDMET1. Som nevnt innledningsvis er det en målsetning for fakultetet å opprette et godt tilbud for karriereplanlegging for alle kandidater. Samtlige institutter understreker viktigheten av et slikt tilbud, men presiserer at dette bør arrangeres på fakultetsnivå. Enkelte institutt nevner imidlertid også veileders og forskningsmiljøets ansvar for å bistå kandidatene i karriereplanlegging og –utvikling. Karriereveiledning vil følges opp både på fakultets- og instituttnivå i 2016.

Publisering: Vurdering av publiseringsevne til ph.d.-kandidatene (ref. informasjon i fremdriftsrapportene), samt eksisterende og planlagte tiltak.

De fleste instituttene rapporterer at publiseringsevne er god. Enkelte institutt kommenterer imidlertid at tall for publiseringsevne for 2015 som baseres på kandidatenes fremdriftsrapportering vil være noe lavere enn det som reelt er tilfellet, fordi tallene inkluderer alle kandidater uansett hvor i studieløpet de er inngår i denne rapporteringen. Flere institutt nevner skrivekurs som tiltak for å opprettholde/øke publiseringsevne – tiltak som vil fortsettes i 2016.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Ett institutt kommenterer en forventning om færre ph.d.-kandidater fremover, grunnet en reduksjon i stipendmuligheter. Dette igjen vil redusere antall disputaser ved instituttet. IGS melder om at instituttet i løpet av 2016 vil utarbeide en ny forskningsstrategi.

Forskerutdanningsmeldingen fra Institutt for biomedisin for 2015

Det vises til brev datert 28.12.2015, sak 2015/13881. Her følger innspill fra Institutt for biomedisin (IBM) til fakultetets Forskerutdanningsmelding 2015. Saken er behandlet av instituttrådet i møte 22. Januar.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014 og planer og prioriteringer for 2016.

Prioriteringene for 2015 var å få opp antall stipendiater og å følge opp fremdriftsrapportering raskere. Antallet stipendiater er stabilt da instituttets forskere hadde ganske grei tilslag på søknader. Oppfølging av fremdriftsrapportering har gått i en akseptabel fart.

Prioriteringer for 2016:

- Skape et sosialt og faglig møtearena for stipendiater.
 - Etablere et felles møtepunkt for stipendiater i Bergen Biomedisinske forskerskole, MCB og CCBIO forskerskolen instituttet er deltaker i.
 - Samarbeid med forskerskolen i CCBIO, delvis etablert gjennom felles kursportefølje. Målet er flere felles kurs.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Avsetninger av frie stipendiatstillinger under de to årlige utlysningene er redusert betraktelig i de senere år. Dette gir naturligvis færre kandidater til instituttet. Enkelte finansieringskilder gir ikke lenger stipend til phd-kandidater (f.eks Kreftforeningen).

Instituttets forskerskole samarbeidet om et felles kurs med forskerskolen til CCBIO. Kurset Matrix biologi, BMED904, ble arrangert våren 2015. Flere av instituttets stipendiater er aktive i fagspesifikke forskerskoler slik som BIOSTRUCT og Nevrovitenskapelig forskerskole. Vi har også et etablert samarbeid med MCB forskerskolen. Derimot var det få felles aktiviteter i 2015, noe som står på prioriteringslisten for 2016.

Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne.

I løpet av 2015 ble det gjennomført 16 disputaser ved instituttet. Tallene for 2012 er 20 kandidater, i 2013 hadde instituttet 19 disputaser og 12 disputaser ble gjennomført i 2014.

Vi følger opp kandidater som søker om forlengelser, og for kandidater som gjør dette mer enn en gang inkluderer vi en plan for gjennomføring av graden med klare milepæler. Oppfølging av slike planer skjer i form av samtaler, møter og e-mail, faglig og administrativt både mot både veileder og kandidat. Oppgaven til PhD-utvalgets leder Rolf Bjerkvig er sentral i dette arbeidet.

Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger).

Institutt for biomedisin hadde ingen underkjenninger i 2015.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Kvaliteten på veiledning varierer en del. Slik vil det naturlig nok være, men vi ser at noen vitenskapelig ansatte kan trenge videre informasjon/kursing i hva det innebærer å veilede ph.d. kandidater, særlig en oppdatering på hvordan ph.d.-løpet har endret seg i senere år.

Planlagte tiltak: Oppfordre veiledere til å delta på kurs for veiledere i regi av UiB. Vi planlegger å særlig oppfordre dem som ikke har deltatt på et slikt kurs de siste fem årene om å gjøre det.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og ph.d.-kandidatenes deltakelse på internasjonale konferanser/utenlandsopphold (ref. informasjon i fremdriftsrapporter).

- En opptelling januar 2016 viser at hele 45 % av kandidatene er rekruttert fra utlandet.
- Vi har en PhD kandidat på et toårig utvekslingsopphold fra Brasil i tillegg til tre kandidater på halvtårsopphold fra Tyskland. Kandidatene fra Tyskland kommer etter etablering av Erasmusavtale med Universitetet i Mainz.
- Vi er i en prosess om å etablere samarbeid med Universitetet i Oulu. Her ønsker vi å etablere en form for fellesgrad enten i form av joint-, dobbel- eller cotutelle-avtale. Dette vil være avhengig av størrelsen på utvekslingen da en slik avtale innebærer større administrative forpliktelser.
- Vi har i flere år hatt samarbeid med Shandong universitetet i Kina der kandidater har kommet til oss for å ta deler av doktorgradsutdannelsen. I løpet av 2015 etablerte forsker Jian Wang fra IBM et forskningslaboratorium i Shandong der hensikten er toveisutveksling av ph.d.-kandidater og forskere. Første utveksling er planlagt høsten 2016.
- Instituttet deltar på en søknad fra Luxembourg om et doktorgradsprogram finansiert derfra der aktuelle kandidater tas opp i doktorgradsprogrammet ved MOF.
- Instituttets ph.d.-kandidater deltar ofte på internasjonale konferanser. Derimot reiser de i liten grad på lengre forskningsopphold i utlandet. I løpet av 2015 reiste 3 stykker, og vi vil i 2016 oppfordre flere om å gjennomføre et opphold innenfor rammene av Erasmusprogrammet.

PS: Vi savner rutiner for å registrere internasjonale studenter og forskere som kommer utenfor allerede etablerte programmer.

Karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Instituttet har ikke et fast opplegg for karriereveiledning. I desember 2014 arrangerte forskerskolen en karrieredag for ph.d. kandidater med CV og søknadskurs spesielt tilpasset dem med en ph.d.-grad med påfølgende presentasjoner fra instituttets uteksaminerte kandidater i diverse yrker. Biomedisin har derimot ikke nok stipendiater til at det er hensiktsmessig å arrangere en slik dag hvert år. Vi foreslår at slike arrangementer skjer på fakultetsnivå.

Som del av forskerskolen og emnet «Kurs i biomedisinsk forskning» arrangerte vi høsten 2015 for første gang et introduksjonsseminar for kandidater registrert i programmet i løpet av 2015. Her fikk kandidatene presentert organisasjonen UiB, ph.d.-graden og ph.d.-graden i et karriereperspektiv.

Planlagte tiltak:

Sammen med IKO er vi i dialog om å arrangere et seminar felles for stipendiater ved MOF. Her vil karriereveiledning utgjøre en viktig del av programmet. Vi vil også gå i dialog med MCB forskerskolen om et liknende tiltak.

Publisering: Vurdering av publiseringsvirksomheten til ph.d.-kandidatene (ref. informasjon i fremdriftsrapportene), samt eksisterende og planlagte tiltak.

Tall for publiseringsvirksomheten for 2015 er basert på kandidatenes fremdriftsrapportering. Siden alle kandidater uansett hvor i studieløpet de er inngår i denne rapporteringen, blir tallet relativt lavt; fra 0-3 arbeider. En utregning av fjorårets uteksaminerte kandidater viser at ca. 60 % av artiklene som inngår i graden er publisert ved innleveringstidspunkt, samt at over tid (de siste 10 årene) vil 90 % av arbeidene som inngår i doktorgraden på innleveringstidspunkt bli publisert.

Eksisterende og planlagte tiltak:

Som medlemmer i MCB forskerskolen har våre kandidater jevnlig tilbud om å delta på skrivekurs.

Under introduksjonsseminaret i emnet BMED900 nevnt over ble de nye kandidatene påpekt viktigheten av å inkludere ferdig publiserte arbeid for deres videre forskerkarriere.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Antall stipendmuligheter både internt og eksternt er blitt redusert de siste 2 årene, noe som vil føre til færre disputaser fra IBM om noen år. Ellers ingenting annet.

Bergen, 11. februar 2016

Rolf Reed
Instituttleder

Marion Kusche-Gullberg
leder for forskerskolen

Amra Grudic-Feta
seniorkonsulent

Forskerutdanningsmeldingen 2015 Institutt for klinisk odontologi

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014 og planer og prioriteringer for 2016

Satsingen på egne ph.d-seminarer er videreført, og i tillegg har det blitt innført «øving foran disputas» for kandidater som skal disputere. Tema for ph.d seminarerne i år vil blant annet være akademisk skriving, etikk og karriereveiledning. Instituttets vitenskapelige stab veileder ph.d-kandidater knyttet til instituttet, kandidater ved andre institutt og eksterne kandidater i tillegg til instituttets forskerlinjekandidater.

Arbeidet med å ha fokus på kandidater som har pliktarbeid ble videreført i 2015, og det er nå innarbeidet rutiner på instituttet for halvårlig oppfølging av disse kandidatene. Kvalitetstiltaket med egne kandidatsamtaler med alle PHD kandidater som gjennomføres hvert år i januar måned har nå blitt utvidet med en egen samtale vel ett år før kandidatene skal levere inn. Instituttet mener at disse samtalene er et viktig instrument i arbeidet med å ha fokus på kandidatenes vitenskapelige arbeid og gjennomføringsevnen til den enkelte kandidat.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Instituttets arbeid med å etablere en egen forskerskole i odontologi er foreløpig lagt på is av ressursgrunner.

Gjennomstrømming - beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne

Gjennomstrømmingen og gjennomføringen i forskerutdanningen ved instituttet har vært god i 2015. Det har vært avlagt 3 disputaser i 2015, og dette antallet vil holde seg på samme nivå eller øke i 2016. Instituttet har kandidater som er flinke til å gjennomføre sin PhD periode til normert tid, men det finnes noen kandidater som er forsinket.

Underkjenning — beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger)

Institutt for klinisk odontologi har hatt en underkjent avhandling i 2015, Ingen 2.gangsunderskjening. Instituttet har hatt tett oppfølging av kandidaten som fikk underkjent sin avhandling. Instituttet vil fortsatt gjennom de årlige samtalene med kandidatene og gjennom PhD seminarerne sette fokus på hva som kreves kvalitets og innholdsmessig i en doktorgrad.

Forskerutdanningsmeldingen 2015 Institutt for klinisk odontologi

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Det medisinsk-odontologiske fakultet arrangerer hvert år et eget veilederseminar for veilederne ved fakultet. Instituttet anbefaler den vitenskapelige staben til instituttet å delta på seminaret, og flere av instituttets veiledere deltok i 2015. Instituttet ser frem til at fakultetets eget opplegg for veilederopplæring igangsettes.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og ph.d.-kandidatenes deltakelse på internasjonale konferanser/utenlandsopphold (ref. informasjon i fremdriftsrapporter)..

Ph.d kandidater ved instituttet kommer fra mange ulike nasjoner, og flere av dem er kvotekandidater. Kvotekandidatene reiser ofte tilbake til eget hjemland for datainnsamling.

Instituttets ph.d-kandidater er ivrige deltakere på internasjonale konferanser hvor de presenterer sine funn gjennom poster presentasjon eller muntlig presentasjon.

Ph.d.kandidatene benytter seg i noen grad av fakultetets mulighet til å søke om utenlandsstipend, og gjennom prosjektstipend fra Meltzers høyskolefond. For instituttet er det viktig å fortsette å sette fokus på internasjonalisering og internasjonalt forskningssamarbeid.

Karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Institutt for klinisk odontologi har doktorgradskandidater som i stor grad har sin bakgrunn fra odontologi eller har realfagskompetanse. I de senere år har myndighetene hatt oppmerksomhet på å bygge opp forskningskompetanse også ute i den offentlige tannhelsetjenesten. Instituttets kandidater har derfor karrieremuligheter også utenfor universitetsmiljøet. Instituttet har ikke hatt egen karriereveiledning, men vurderer å arrangere et karriereveiledningsseminar sammen med et annet institutt. Instituttet håper også at fakultet vil ha fokus på karriereveiledning og arrangere en egen karrieredag for fakultetets kandidater.

Publisering: Vurdering av publiseringsevne til ph.d.-kandidatene ref. informasjon i fremdriftsrapportene), samt eksisterende og planlagte tiltak.

Ved instituttet er det slik at alle kandidater har publisert minst en artikkel og ofte to på det tidspunktet hvor avhandlingen blir levert inn til bedømmelse.

Forskerutdanningsmeldingen 2015 Institutt for klinisk odontologi

Instituttet er likevel opptatt av at det er viktig å ha fokus på akademisk skriving og det settes derfor fokus på skriveprosessen gjennom våre ph.d-seminarer.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Klinisk institutt (K1) - Forskerutdanningsmelding 2015

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014 og planer og prioriteringer for 2016.

Prioriteringer for 2015 var blant annet økt rekruttering til ph.d-programmet og økt gjennomføring av ph.d.- grader. 29 kandidater ble tatt opp i programmet i 2015, og det var totalt 19 disputaser i 2015. Totalt er det i dag 133 ph.d.- kandidater ved K1. Disse tallene er uendret siden 2014, og vi kommer derfor til å jobbe videre med målsettingene vi hadde for 2015. Et av leddene i denne målsettingen er å satse på forskerlinjestudenter. Forskerlinjestudenter blir raskt inkludert i et forskningsmiljø, og avlegger en ph.d.-grad relativt kort tid etter avsluttet profesjonsstudium. Dette sikrer en tidlig innmelding i ph.d.-programmet og det er en stor fordel å være ferdig med doktorgraden før man begynner å jobbe i klinikk.

En annen prioritering for 2015 var å styrke veilederopplæringen. Fra fremdriftsrapporteringen i 2014 så vi at relativt mange veiledere (22) ikke rapporterte. Fra framdriftsrapporteringen 2015 ser vi at det er betydelig flere som har rapportert (kun 7 som ikke har rapportert). Dette betyr at vi i 2015 har nådd ut til flere veiledere. Målet er at alle veiledere skal levere rapport, og at veiledere skal være oppdatert på gjeldende regelverk i forhold til ph.d.-utdanningen.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningsstatsninger ved K1 – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Som nevnt over ønsker K1 økt rekruttering til og gjennomføring av ph.d.-arbeider. K1 har også en målsetting om at alle seksjoner ved instituttet skal ha stor og pågående ph.d.-aktivitet. Vi mener at det i våre miljøer er av stor betydning å stimulere unge forskerrekutter fra ulike fagbakgrunner til vitenskapelig tenkning og analytisk arbeid. Videre mener vi at alle kliniske avdelinger ved et universitetssykehus bør ha som målsetting at alle overleger skal ha en ph.d.-grad og at de fleste fast ansatte leger i utdanningsstillinger bør ha en ph.d.-grad, eller bør være i gang med et ph.d.-prosjekt. Utfordringen er at det er en vesentlig forskjell mellom seksjonene når det gjelder måloppnåelse. Ved noen seksjoner er dette i samsvar med gjeldende politikk, ved andre ikke. K1 vil derfor samarbeide tett med de kliniske miljøene både i og utenfor helseforetakene som er tilknyttet vårt institutt, for å oppnå tilfredsstillende ph.d.-innmelding og ph.d.-gjennomføring.

Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne.

K1 har en relativ høy gjennomstrømning av ph.d.-kandidater. Vi ønsker derimot at flere melder seg tidligere inn i ph.d.-programmet. Vi mener at tidlig innmelding er med på å sikre motivasjon, mulighet for kursdeltagelse, samt tilfredsstillende arbeidsordninger i forhold til hovedarbeidsgiver. Som i fjorårets rapport anser K1 det som svært viktig med en effektiv og smidig innmeldingsprosess i ph.d.-programmet. Instituttet arbeider aktivt for innmelding

også før tilstrekkelig finansiering og frikjøp er på plass. Vi har fortsatt et ønske om å påvirke fakultetets nåværende praksis på dette området.

En del kandidater ved K1 oppgir at de har utfordringer med å bli ferdig innenfor tiden. Den største grunnen til dette er at mange jobber i klinikk ved siden av ph.d.-utdanningen. Vi kommer derfor til å ha en bedre oppfølging av kandidater som er på overtid.

Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede.

Det har ikke vært noen underkjenninger ved K1 i 2015. I etterkant av eventuelle underkjenninger skal instituttet arbeide aktivt sammen med veileder for å sikre og styrke veiledningen, samt vurdere andre nødvendige tiltak.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Vi anbefaler alle veiledere ved instituttet å delta på veilederkurs i regi av fakultetet. Vi ser behov for å styrke veilederopplæringen og imøteser at fakultetet jobber med videreutvikling av denne.

K1 ønsker at kandidatene kan ha flere veiledere, og gjerne to hovedveiledere. Veilederne kan dermed veilede hverandre. Ofte er det hensiktsmessig å kombinere en senior veileder med en som er mere junior, noe som vil fremme veilederopplæring av begge. Veilederne vil ha komplementær kunnskap og ferdigheter, ofte representere ulike fagmiljø, noe som igjen vil fremme opplæring av alle parter.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og ph.d.-kandidatenes deltakelse på internasjonale konferanser/utenlandsopphold (ref. informasjon i fremdriftsrapporter).

I 2015 opprettet K1 et utviklings samarbeid med North-western State Medical University i St. Petersburg, som bidrar til økt rekruttering av internasjonale studenter til K1. Ut i fra informasjonen i fremdriftsrapportene deltar mange kandidater ved K1 på internasjonale konferanser. Det er derimot få kandidater som reiser på lengre utenlandsopphold. **Planlagte tiltak?**

Karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Karriereveiledning har ikke vært prioritert ved K1, da mange av ph.d.-kandidatene ved K1 jobber som lege ved siden av og/eller etter ph.d.-utdanningen. Karriereveiledning er derimot blitt veldig viktig i dag, da et økende antall ph.d.-kandidater og få faste stillinger i academia er en utfordring for de med realfagbakgrunn. Vi skal derfor jobbe med å bedre karriereveiledningen for disse kandidatene. Samtidig anser vi at noe av dette ansvaret ligger hos hovedveileder.

Publisering: Vurdering av publiseringsevne til ph.d.-kandidatene (ref. informasjon i fremdriftsrapportene), samt eksisterende og planlagte tiltak.

Publiseringsvirksomheten er jevnt over god hos ph.d-kandidatene på K1, men vi har et mål om flere og bedre (nivå 2) vitenskapelige publikasjoner.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Det Medisinsk-odontologiske fakultet

Referanse

2015/13881-PEBA

Dato

17.02.2016

Forskerutdanningsmelding 2015 fra K2

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014 og planer og prioriteringer for 2016

K2 har 147 aktive stipendiater. I forskerutdanningsmeldingen for 2014 ble det som i 2013 fremhevet at instituttet ønsket å ha en mer aktiv dialog med stipendiatene og veilederne gjennom forskjellige samlinger. Man ønsket også å få oversikt over stipendiatenes pliktarbeidfordeling. Økt promotering av forskerskolene, opprettelse av forskerkurs, samt økt fokus på karriereplanlegging og mobilitet av stipendiater var også prioriteringer som ble omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014.

I løpet av 2015 har instituttet jobbet aktivt for å følge opp disse prioriteringene. Det har riktignok ikke blitt implementert samlinger med det spesifikke formålet å styrke dialogen med stipendiatene og veilederne, men dette kompenseres med regelmessige seminarer i forskerskolene og separate samlinger for postdocgruppen og at forskerutdanningskonsulent kan kontaktes i forbindelse med spørsmål kandidat/veileder har knyttet til forskerutdanningsløpet. I 2016 planlegges også etablering av en Annual Retreat (se også Forskningsmeldingen) for å ytterligere styrke dialogen mellom veiledere og stipendiater. Videre har K2 i 2015 fulgt opp de nye rutinene for administrasjon av pliktarbeid slik at instituttet har fått bedre oversikt over pliktarbeidfordelingen.

I forbindelse med promotering av forskerskolene så har instituttet fortsatt suksess med seminarrekken «Perspectives in translational medicine» og et årlig Posterpresentasjon arrangement som begge arrangeres av Forskerskolen i klinisk medisin. Nye stipendiater ved instituttet blir også opplyst om forskerskolene tilknyttet instituttet (Forskerskolen i klinisk medisin og Bergen Research School in Inflammation) i forbindelse med opptak. De vitenskapelig tilsatte ved K2 oppfordres kontinuerlig til å vurdere opprettelse av nye forskerkurs.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Klinisk institutt 2
Telefon

Postadresse
Postboks 7804
5020 BERGEN

Besøksadresse
Haukeland
Universitetssykehus,
Laboratoriebygget 8 etg,
5021 Bergen
Bergen

Saksbehandler
Per Bakke
55973225

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet

Vi viser til fakultetets strategidokument og søker å ivareta kvalitet i hele bredden av forskerutdanningen.

Gjennomstrømning – vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Et stort antall stipendiater ved K 2 makter ikke å fullføre doktorgraden på normert tid. Det anslås basert på tidligere data at ca 30-40 prosent av stipendiatene søker om minst én forlengelse utover normert tid¹. I mange tilfeller er dette kun snakk om et par ekstra måneder for at kandidaten skal fullføre rammen i avhandlingen, men i noen tilfeller skyldes det for eksempel at kandidaten har tiltrådt i et annet arbeidsforhold og kun bruker "fritiden" til å jobbe med avhandlingen. Som det ble påpekt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og 2014 anslås tiden for forskerutdanning (36 måneder) til å være i knappest laget for å oppnå høy kvalitet på eksperimentelle og translasjonelle prosjekter. Det oppfattes fremdeles av flere seniorforskere ved instituttet at den reelle tiden for forskning (2.5 år) er altfor kort.

I forskerutdanningsmeldingen for 2013 og 2014 ble det foreslått tiltak for å bedre gjennomstrømningen av kandidatene. Tiltakene som ble nevnt var:

- Oppfordre forskningsgrupelederne til å ha medarbeidersamtale med stipendiater.
- Regelmessige fremdriftsrapportering for de kandidater som går mer enn 6 måneder over tiden.

Vi foreslår nå som et tilleggstiltak at det skjer en prekvalifisering gjennom minstekrav for å kvalifisere seg til PhD-stilling ved søknadstidspunkt for uib-stipender, f.eks obligat publisert artikkel relevant for prosjektet.

Underkjenning – vurdering og behov for tiltak

Det har ikke vært underkjenning av avhandlinger i 2015 ved K2. K2 har som mål at veilederne må være informert om gjeldende retningslinjer for godkjenning slik at man ikke risikere at en avhandling blir underkjent av tekniske årsaker.

Veilederopplæring – vurdering av situasjon, effekter og behov

Fremdriftsrapportene for 2015 viser at stipendiatene nesten uten unntak er fornøyde med sine veiledere. De få tilfellene hvor en kandidat har uttrykt misnøye med veilederforholdet vil det følges opp basert på informasjonen i fremdriftsrapportene. Det store antallet fornøyde kandidater tyder imidlertid på at veilederne ved instituttet er klar over det ansvaret det å være veileder medfører, og at de gjør jobben slik en kan forvente av dem. Det anses ikke som at det er nødvendig å iverksette noen tiltak på dette punktet pr dags dato, men informasjon om relevante veilederkurs og seminarer promoterer jevnlig gjennom vårt nyhetsbrev.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Det er et sterkt ønske fra ledelsen ved instituttet at stipendiater får mulighet til å ta et forskningsopphold i utlandet. Dette anses som svært nyttig og lærerikt for kandidatene, i tillegg til at det bidrar til å styrke de internasjonale nettverkene til instituttet. Dette har imidlertid vært vanskelig å implementere i praksis, i stor grad grunnet økonomiske utfordringer. Det kan likevel nevnes at instituttet har sendt kandidater til Karolinska Instituttet i Stockholm, University of Auckland på New Zealand, og i 2015 var to av våre stipendiater på forskningsopphold ved Harvard Medical School i Boston, og seks

¹ Vi ser her bort i fra stipendiater som får forlengelser i henhold til lovbestemte permisjoner som svangerskapspermisjon, lengre sykefravær, etc.

postdoktorer har vært på utenlandsopphold. Instituttet vil fortsette å sette fokus på nytten av internasjonalisering i 2016 gjennom stimulering av inngående og utgående mobilitet. Dette kan gjøres gjennom krav i søknader til PhD/postdoc-stillinger ved MOFA om >6 mnd utenlandsopphold. Videre bør det utvikles infrastruktur (hybler og leiligheter) for besøkende.

Karriereveiledning – vurdering av situasjon og planlagte tiltak

Implementering av initiativer for karriereplanlegging for stipendiatene har ikke blitt iverksatt, men her hviler mye av ansvaret også på veileder. Dette vil forbli en prioritering i 2016.

I 2016 vil K 2 fortsette å prioritere karriereplanlegging og mobilitet/internasjonalisering for stipendiatene først og fremst gjennom å stimulere forskningsgruppeledere til å ta dette opp i sine medarbeidersamtaler. K2 ønsker også at det på fakultetsnivå jobbes for å merittere forskere som lykkes å få sine postdocs inn i ledende vitenskapelige stillinger (professorater), feks ved insentiver lagt til søknadene for PhD- og postdocstillinger.

Publisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Fremdriftsrapporteringen for 2015 viser at blant PhD-studenter har 37 studenter 0 publiserte artikler, 31 studenter 1 publisert artikkel, 26 studenter 2 publiserte artikler, 13 studenter 3 publiserte artikler og 4 studenter 4 eller flere publiserte artikler. 10 studenter har ikke besvart spørsmålet. Dette er prevalenstall for studenter med ulik varighet av stipend på undersøkelsestidspunkt. K2 vil først og fremst bruke midtveiseevalueringen til å monitorere publiseringsprogresjonen til PhD-kandidatene med individualiserte oppfølgingsplaner ved avvik.

Vennlig hilsen

Helge Ræder
Visestyrer for forskning

Per Bakke
instituttleder

Forskerutdanningsmelding 2015- Institutt for global helse og samfunnsmedisin

I 2015 ble det avlagt 31 doktorgrader ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin (IGS). Seks av disse doktorgradene var fra Senter for internasjonal helse (SIH) og én av disse var en dr. philos-grad. Ved 16 av disputasene (52 %) var det en opponent av hvert kjønn, mens i det i 2014 var 9 av 16 disputaser (56 %) som hadde en opponent av hvert kjønn. Vi vil i 2016 forsøke å ha jevn kjønnsfordeling blant opponentene i de fleste disputasene.

Instituttet hadde ved utgangen av 2015 rundt 135 ph.d-kandidater og 19 forskerlinjestudenter.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014 og planer og prioriteringer for 2016.

Instituttet har nå to forskerskoler: Forskerskolen i samfunnsmedisinske fag og Centre for International Health Research School (CIH Research School) etter at SIH re-etablerte sin forskerskole i 2014. Denne er et samarbeid mellom senteret og Senter for fremragende forskning (SFF) – CISMAC. I tillegg til våre egne forskerskoler deltar vi i to nasjonale forskerskoler: Nasjonal forskerskole i allmennmedisin (NAFALM) og National research school in population based epidemiology (EPINOR). Også i år vil vi ha fokus på hvordan de ulike forskerskolene skal koordineres og følges opp på best mulig måte.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningsatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Ved IGS har vi oppstartsmøte for ph.d.-kandidatene hvert semester der de får administrativ informasjon knyttet til ph.d.-løpet, og orientering om hvilke emner som vil undervises i det aktuelle semesteret. Dette har som formål at kandidatene både skal få den informasjonen de trenger og bygge tilknytting til instituttet.

Ved IGS skal alle ph.d.-kandidatene være tilknyttet en forskningsgruppe. Forskningsgruppene ved IGS har i sine strategiplaner skrevet at det skal være en prioritert oppgave å involvere og inkludere master-, forskerlinjestudentene og ph.d.-kandidatene i sine aktiviteter.

Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne.

Ved IGS er vi stort sett fornøyd med gjennomstrømningen av ph.d-kandidater. Det vi imidlertid ser, er at dersom kandidatene først blir forsinket og finansieringen tar slutt, så blir forsinkelsene ofte betydelige. Vi fortsetter derfor å være proaktive og be kandidatene om å søke forlengelse før PhD-perioden løper ut, slik at de kan gjøre opp status for seg selv og legge en plan for fullføring av avhandlingen. Et annet tiltak er å holde informasjonsmøter for alle aktive ph.d.- kandidater der viktig og oppdatert administrativ informasjon blir gitt, samt sende ut relevant informasjon (lenker til regler/retningslinjer, informasjon om semesterregistrering, opplæringsdelen, midtveisevaluering og innlevering av avhandlingen).

Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger).

I 2015 hadde IGS to førstegangsunderkjenninger, sammenlignet med en førstegangsunderkjenning i 2014, tre i 2013 og tre i 2012. Det er viktig med faglig oppfølging underveis for å prøve å sikre

UNIVERSITETET I BERGEN

Institutt for global helse og samfunnsmedisin

progresjonen. Her er midtveisevalueringen et viktig virkemiddel for oppfølging. Det er også viktig å sikre at de av våre ph.d.-kandidater som har arbeidsplass utenfor instituttet har godt nok nettverk og faglig oppfølging.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Instituttet ser på veilederopplæring som et godt tilbud fra fakultetet, og det er viktig at dette tilbudet opprettholdes. Det er særlig viktig at nye veiledere har et slikt tilbud, og det er fint at opplæringen gjelder alle veiledere. Generelt har tidligere tilbakemeldinger fra ansatte ved IGS om programmet vært gode.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og ph.d.-kandidatenes deltakelse på internasjonale konferanser/utenlandsopphold (ref. informasjon i fremdriftsrapporter).

Man oppfordrer i stor grad til internasjonalisering. Kvoteordningen som ble lagt ned i 2015, vil bli erstattet av et nytt samarbeidsprogram. De fleste PhD-kandidatene deltar på internasjonale kurs og seminarer, og i 2016 er det planlagt flere konferanser. Blant annet skal konferansen *Norwegian Global Health Networks with Impact* arrangeres i april, i regi av Forum for global helse. CISMAC arrangerer en fem-dagers workshop i juni med arbeidstittelen: *CISMAC WORKSHOP AND COURSE ON CLUSTER RANDOMIZED TRIALS*

Karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Det er per i dag ingen tilbud ved instituttet om karriereveiledning, men vi ønsker i 2016 å undersøke dette nærmere, for å finne ut hvordan vi kan gi et best mulig tilbud.

Publisering:

Instituttet anbefaler at det publiseres i nivå 2-tidsskrift.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Ny forskningsstrategi for instituttet vil bli utarbeidet i 2016.

To fellesgrader (joint degrees) blir underskrevet med samarbeidende institusjoner i løpet av 2016.